

ἐν τῇ β' οἰκουμενικῇ συνόδῳ (381 ρ. Χ.), καθ' ἣν ακτε-
χρίθη ὁ αἱρετικὸς Μακεδόνιος, ὅστις ἔλεγεν, ὅτι τὸ Πνεῦ-
μα τὸ ἄγιον εἶναι απίστως.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄγιον Πνεῦμα εἶναι Θεός, διὸ τοῦτο
ἔχει τὴν αὐτὴν τιμὴν, προσκύνησιν καὶ δόξαν, ὃποίαν
ἔχει ὁ Πατήρ καὶ ὁ Υἱός (==τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ
συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον). Ὁ Εὐαγγε-
λιστὴς Ἰωάννης ὁ γέτως λέγει· «Τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦν-
τες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατήρ, ὁ Λόγος καὶ τὸ Πνεῦμα
τὸ ἄγιον· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἐν εἰσιν».

Τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐφώτισε τοὺς προφήτας καὶ ἐλά-
ζησε δι' αὐτῶν τὰ θεῖα ρήματα καὶ τὰς ιερὰς προφη-
τείας (==τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν). Ἐπίσης κα-
τηλθεν ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν ἐπὶ τοὺς Ἀποστόλους
καὶ ἐφώτισεν αὐτούς, ὅστε νὰ κηρύξωσιν εἰς ὅλον τὸν
κόσμον τὸ Εὐαγγέλιον.

Τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον μεταδίδοται εἰς τοὺς πιστοὺς
διὰ τῶν ιερῶν Μυστηρίων, τὰ ὃποῖς παρέχεται ἡ Ἐκκλη-
σία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

§ 31. Ὁ Θεός οἰκουμενικὴ ἐκκλησία.

Ἄρθρον Θ' τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως.

«Εἰς Μίαν, Ἀγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν
Ἐκκλησίαν»⁽¹⁾.

(1) Ἡ λέξις Ἐκκλησία εἶναι ἀρχαία ἑλληνική, σημαίνουσα
τό τε περιέχον καὶ τὸ περιεχόμενον, καὶ τὸν τόπον δηλῶν τῆς
συναθροίσεως καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ συνηθροισμένους.

Ἐρμηνεία.

Καὶ ἐνταῦθα παραλείπεται ἡ λέξις πιστεύω.

Χριστιανικὴ Ἐκκλησία εἶναι πάντες οἱ εἰς Χριστόν, ὃς Σωτῆρα τοῦ κόσμου, πιστεύοντες εἶνε ἡ συνάθροισις τῶν πιστῶν. Οὖτοι ὅμως πρέπει νὰ ἦνε ἡνωμένοι διὰ τῆς αὐτής πιστεώς καὶ διὰ τῶν αὐτῶν μυστηρίων⁽¹⁾.

Τῆς Ἐκκλησίας κεφαλὴ μὲν εἶναι ὁ Χριστός, μέλη δὲ πάντες οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες καὶ τὰς διεπάξεις αὐτῆς ἔχοντες.

Η Ἐκκλησία ἡμῶν πιστεύομεν, ὅτι εἶναι Μία, διότι εῖναι ὁ ἰδρυτὴς αὐτῆς, μία ἡ πίστις, μία ἡ κεφαλή, ὁ Χριστός. Τοῦτο καὶ ὁ Παύλος λέγει: «Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, εἰς Κύριος, μία πίστις»⁽²⁾ ('Εφεσ.δ', 3, 4, 6).

(1) Ἐπίσης ἀνάγκη οἱ πιστοὶ νὰ διατελῶσιν ὑπὸ τὴν αὐτὴν πνευματικὴν διοίκησιν τῶν κανονικῶς κεχειροτονημένων ἐπισκόπων, τῶν διαδόχων τῶν Ἀποστόλων.

(2) Μέχρι τοῦ ἑνάτου αἰώνος (860), ἐπὶ Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἡ Ἐκκλησία ἦτο μία, διὸ καὶ αἱ ἔως τότε γενόμεναι ἑπτὰ Σύνοδοι Οἰκουμενικαὶ καλοῦνται. — Απὸ δὲ τοῦ 860 ἡ μία Ἐκκλησία διηρέθη εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικήν. Τὸ σχίσμα δὲ τοῦτο προῆλθεν ἐκ τῆς ἀλαζονείος τῶν παπῶν, οἵτινες ἥθελον νὰ γίνωσιν ἀνώτατοι ἀρχοντες καὶ δεσπόται ἀπάσης τῆς Ἐκκλησίας. — Απὸ δὲ τοῦ ιστ' αἰώνος μέχρι μέρος τῆς Δύσεως ἀπεσπάσθη τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐνεκα καταχρήσεων τῶν δυτικῶν κληρικῶν, καὶ διεμαρτυρήθη κατὰ τούτων, καὶ οὕτως ἀπετελέσθη ἡ διαιρετικούμενη ἐν γένει Ἐκκλησία, ἵστις ἀρχηγοὶ ἐγένοντο πρῶτον ὁ Λούθηρος ἐν Γερμανίᾳ, εἶτα δὲ ὁ Σβίγγλιος καὶ ὁ Καλβῖνος ἐν Ἐλβετίᾳ (1517 καὶ 1530).

Μία δέ ἡτο ἡ Ἐκκλησία καὶ ὅτε συνετάχθη τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως.

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν εἶναι Ἀγία, διότι ἀγιοι εἰναι τὰ δόγματα καὶ τὰ μυστήρια καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτῆς, ἀγιος ἁ ιδρυτὴς αὐτῆς· οὕτι δὲ ἡγιασθημεν καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ αἰματος Αὐτοῦ.

Οὐούκεται δέ Καθολική, διότι ἡτο καὶ εἶναι ἔξηπλωμένη σχέδιον εἰς ὅλον τὸν γνωστὸν κόσμον. Θὰ ἐκπλωρωθῇ δέ ὁ τοῦ Σωτῆρος λόγος· «Γενήσεται μία ποίμνη, εἰς ποιμήνα

Λέγεται δέ Ἀποστολική, διότι ιδρύθη μὲν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος, ἐθεμελιώθη ὑμῶν, φύκοδομήθη καὶ ἔξηπλωθη ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ διεφυλάττει σώσου τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν εἶναι φύκοδομημένη, ως ὁ Παύλος λέγει, «ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν προφητῶν, ὃντος ἀκρογωνικίου αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ ('Εφεσ. 6'. 20).

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν λέγεται καὶ εἶναι ὀρθόδοξος, διότι φυλάττει ἀκερκίαν, ὀρθὴν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Ἀποστόλων. Ταῦτην δέ ὀρθῶς ἀνέπτυξεν οἱ Θεῖοι ἡμῶν πατέρες εἰς τὰς οἰκουμενα. Συνδους.⁽¹⁾

§ 32. Μέλη τῆς Ἐκκλησίας.

Κεφαλὴ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Χρι-

(1) Κακῶς φρονεῖ ἡ Δυτικὴ ἐκκλησία, δτι ὅταν καὶ μόνος ὁ Πάπας δογματίζῃ ἐν ἴδιῳ καιρῷ ἐκ τῆς ἐπισκοπικῆς αὐτοῦ ἔδρας, εἶνε καὶ αὐτὸς ἀλιθητος Μόνη ἡ Ἐκκλησία, δταν συνέρχηται καὶ δογματίζῃ ἐν οἰκουμενικαῖς συνόδοις, εἶνε ἀλάθητος.

στός. Ἐντιπρόσωποι δὲ καὶ ὄργανα αὐτοῦ εἶνε οἱ κληρικοί, οἱ κανονικῶς κεχειροτονημένοι, οἱ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων. Μέλη δὲ τῆς Ἐκκλησίας εἶνε οἱ τὰς διατάξεις αὐτῆς παραδειόρενοι, καὶ πίστιν εἰς αὐτὴν ὅμολογούντες, δηλαδὴ οἱ πιστοί, οἱ λαϊκοί.

Οἱ κληρικοί ἔχουσι τὰ ἑξῆς καθήκοντα: α') νὰ διδάσκωσι πάντοτε τοὺς πιστούς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ νὰ ἀποχρούωσι τὰς αἱρέσεις.— β') νὰ ἱερουργῶσι τὰ μυστήρια ἐν τάξει καὶ ἀκριβείᾳ.— γ') νὰ ἔξιμολογῶσι τοὺς πιστούς, συγχωροῦντες ἡ μὴ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν, διότι οὗτοι ἔλαθον καὶ ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἦν ιῆθικοι καὶ λόγιοι, τύπος τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ (Α' Τψ. δ', 12).

Οἱ δὲ λαϊκοὶ ὁφείλουσι νὰ ἔχωσι σέβας καὶ ὑπακοὴν εἰς τὰς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας, νὰ πείθωνται εἰς τὰς δικτογὰς τῶν κληρικῶν καὶ νὰ βοηθῶσι καὶ τυμῶσι αὐτούς, διότι οὗτοι δέονται τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ἡμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν» (Ἐθρ. υγ', 17).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΥΣΑ ΖΩΗ

"Ἄρθρ. ΙΑ' καὶ ΙΒ'(¹).

«Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν. — Καίζω ἡν τοῦ μέλλοντος αἰώνος. Ἀμήν».

Διὸς τῶν μόστού των ὅρθρων τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως ὅμολογοῦμεν τὴν ἐλπίδα ἡμῶν, ὅτι οἱ νεκροὶ θὰ ἀναστῶσι. — καὶ ὅτι ὑπάρχει μέλλουσα καὶ αἰώνιος ζωή.

§ 23. Ἐνάστασις τῶν νεκρῶν καὶ δευτέρα παρουσία.

Ἐνάστασις τῶν νεκρῶν εἶναι ἡ κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν ἔγερσις τῶν σωμάτων πάντων τῶν ὅπ' αἰδηνος κεκοιμημένων καὶ ἡ ἔνιστας αὐτῶν μετὰ τῶν μυγῶν. Τοῦτο δὲ θὰ γείνη διὰ τῆς δυνάμεως καὶ ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ. — Μετὰ τὸν θάνατον ἡ μὲν ψυχὴ (τὸ πνεῦμα) ἐπιστρέφει εἰς τὸν Θεόν, ὅστις ἔδωκεν αὐτήν, τὸ δὲ σῶμα ἐπιστρέφει εἰς τὴν γῆν, ἐκ τῆς ὑποίκες ἐλόρθιη(²).

(1) Τὸ I' ἄρθρ. ἴδε ἐν τῷ περὶ Μυστηρίων, περὶ τοῦ Βαπτισμάτος.

(2) Ὁ θάνατος, ἢν καὶ πρὸς τιμωρίαν ἐδόθη, εἶναι ὅμως εὐεργεσία καὶ ἀγαθόν, διότι τίθεται τέρμα εἰς τὴν παράτασιν καὶ ἔξακολούθησιν τοῦ κακοῦ.

Ὁ θάνατος δὲν καταστρέφει τὸν πρὸς ἄλληλα σύνδεσμον τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Θεὸς ἡμῶν εἶναι Θεὸς ζώντων καὶ νεκρῶν. Ἐπὶ τῆς ἀληθείας ταύτης στηρίζεται καὶ ἡ τιμὴ πρὸς τοὺς προαπελθόντας ἁγίους, ἡ τιμὴ τῶν λειψάνων καὶ τῶν εἰκόνων αὐτῶν, τὰ μνημόσυνα, αἱ λειτουργίαι κλπ. ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων ἀδελφῶν ἡμῶν.

"Αν καὶ τὸ σῶμα μετὰ θάνατον ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν, ἡ ψυχὴ ὅμως διαμένει σώα καὶ οὐθάνατος. Ἐναρμένει δὲ τὴν τελευταίαν κρίσιν, ὅταν ἔλθῃ ἐν δόξῃ ὁ Σωτὴρ διὲ νὺξ αρίνη ζῶντας καὶ νεκρούς. Θέλει δὲ ὀναστήσει πάντας τοὺς νεκρούς, δικαιόντας καὶ ὄδικους (Πρόξ. κδ', 15).

Καὶ οἱ μὲν δίκαιοι καὶ ἀγαθοὶ θὰ ἀπολαύσωσι τῆς κιλωνίου μικρούριότητος, οἱ δὲ ὄδικοι καὶ κακοὶ θὰ τίμωροι οὐσιν ἕκκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὑτοῦ, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παύλος: «Ἐκκαστος κομίσεται τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἂν ἐπράξει, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον» (Β' Κορ. ε', 20). — Καὶ οἱ ζῶντες κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς διευτέρας παρθενίας θέλουσι μεταβληθῆναι. Τὸ σῶμα αὐτῶν θὰ γείνη πνευματικόν, ως λέγει ἡ Γραφὴ, ὅτι «πάντες μὲν οὖν κοιμηθήσομεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα» (Α' Κορ. ε', 49, 51).

Τὴν ὀνάστασιν τῶν νεκρῶν ἐθεῖναισαν καὶ ἐδίδαξεν ὁ Σωτὴρ εἰπών: «Ἄμαν, ἀμάν, λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔργαται ὥρα καὶ νῦν ἔστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται» (Ιωάν. Α', 25).

"Αγνωστον δὲ εἶνε εἰς ἡμᾶς πότε θὰ ἔλθῃ ἡ διευτέρα παρθενία. Ὁ Σωτὴρ εἶπεν· «Οὐκ οἴδατε τὴν ὥραν οὐδὲ τὴν στιγμήν, ἐν τῇ ὁ οὐδὲ τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται». Τοῦτο δὲ δὲν ἐδηλώθη εἰς ἡμᾶς, διὲ νὲ ἡμεθα πάντοτε ἔποιμοι, γρηγοροῦντες καὶ προσευχόμενοι (Ματθ. κδ', 37—44 κ.τ.λ.)

**§ 34. Δεδασκαλέσα τοῦ Σωτήρος περὶ
τῆς δευτέρας παρουσίας.**

Τί θὰ εἴπῃ καὶ τίθὰ πράξῃ ὁ Σωτὴρ κατὰ τὴν δευτέραν αὔτοῦ ἐπιφύγειαν, ἐδίδαξεν ὁ Ἰδιος διὲ τῆς ἑκάτης ὠραῖοτάσσεταιομιλίας (ἢ παραβολῆς) :

«*Οταν ἔλθῃ ὁ μὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντας οἱ ἄγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ. τότε καθίσεται ἐπὶ θρόνου τῆς δόξης αὐτοῦ· καὶ συναγέθεται ἕμπροσθεν αὐτοῦ πάντας τὰ ἔθυη καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ἵσταται δὲ παραπάντας τὰ μὲν πρόσωπα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἔριφα ἐξ εὐωνύμων.*

«Τότε ἔρεται ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ἐπεινάσσετε γὰρ καὶ ἐδώκατε μοι φοργεῖν· ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατε με· ξένος ἦμαν, καὶ συνηγάγετε με· γυμνός, καὶ περιεβάλετε με· ἡσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθε με ἐν φυλακῇ τίμην, καὶ ἤλθετε πρότεροι με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἰδομεν πειγάντας, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψάντας, καὶ ἐποτίσαμεν; Πότε δέ σε εἰδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνόν, καὶ περιεβάλομεν; Πότε δέ σε εἰδομεν ἀσθενῆ; ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρὸς σέ; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔρεται αὐτοῖς· Ἀμήν λέγω ὑμῖν· ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐν τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἔμοι ἐποιήσατε.

«Τότε ἔρεται καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων πορεύεσθαι τοῦ αὐτοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον

ΕΡΓΑΣΙΗ ΗΜΙΟΝΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΤΟΜΕΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ Θ. ΠΡΙΓΓΙΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΛΗΡΟΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΖΩΝΑ

τῷ δικέρδολῷ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα γὰρ
καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ
με· ξένος ἦμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνὸς καὶ οὐ
περιεβάλετέ με· οὐδὲ πενήνθησαὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψα-
σθέ με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ καὶ οὗτοι λέγοντες·
Κύρε, πότες εἶδομεν πεινῶντα, τὴν διψῶντα, τὴν ξένον τὴν
γυμνόν, τὴν ἀσθεγή, τὴν ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονίσαμέν σοι;
Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· Άμην λέγω ὑμῖν,
ὅτι οὗτοι οὐκ ἐποίησατε ἐν τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν
ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποίησατε. Καὶ ἀπελεύσονται οἵ-
τοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον»
(Ματθ. κε', 31).

Σ. Σ. Η Ζωὴ τοῦ μέλλοντος αἰώνος.

Πιστεύομεν, ὅτι ὑπάρχει καὶ ὅλος κόσμος ἐκτὸς τού-
του, τὸν ὄποιον βλέπομεν, — ὅτι ὑπάρχει ὅλη Ζωὴ, αἰ-
ώνιος. Ἐν αὐτῇ οἱ δίκαιοι καὶ ἀγαθοὶ θὲν ἀπολαύσουσι
τῶν αἰώνων ἀγαθῶν· διὸ τοῦτο καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν
λέγεται παράδεισος, αἰώνιος Ζωὴ, κατάπαυσις, οἰκία
τοῦ οὐρανίου Πατρός⁽¹⁾, κληρονομία ἀρθατος. Οἱ ἀ-
πόστολος Ἰωάννης, λέγει, ὅτι «οἱ δίκαιοι βασιλεύσουσιν
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων». (Ἀποκάλ. κε', 5).
Οἱ δὲ ἀδίκοι καὶ ἀμαρτωλοὶ θὲν οὖν μακρὰν τοῦ Θείου φω-
τός, βασινέζόμενοι αἰώνων καὶ ἐλεγχόμενοι διὸ τὰς κα-
κὰς αὐτῶν πράξεις, διὸ τοῦτο καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν λέ-

(1) Κατὰ τὰς δικαιάς καὶ ἀγαθὰς πράξεις ἔκαστου διθῆσται
καὶ ἴδια ἀμοιβή, διὸ δ. καὶ δ Σωτὴρ εἶπεν, ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ
Πατρός αὐτοῦ πεωθανάτοις μοναὶ ὑπάρχουσιν.

γεται κύλασις, σκότος ἐξώτερον κτλ. Θὲ αἰσθάνωνται δὲ θλῖψιν διὰ τὴν κακὴν αὔτων διαγωγὴν καὶ βασάνους διὰ τὸ εἰμαρτίας των ('Ιωάν. γ', 36).

Θὲ ἀξιωθῆμεν δέ τῆς ἐπουρανίου βασιλείας τοῦ Θεοῦ,
ἐὰν ἔχωμεν πίστιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, καὶ δι-
γάπην πρὸς τὸν πλησίον, δηλαδὴ ἐὰν ἐκτελῶμεν τὸ
ἔντολας τοῦ Θεοῦ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΡΟΥ